

KATEDRA
PSYCHOLOGIE

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Interview, anamnéza a pozorování nebo *“čtení mezi řádky”*

PhDr. Matúš Šucha, Ph.D.

Mgr. Lenka Šťastná, Ph.D.

Katedra psychologie FF UP Olomouc
Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze

Obsah

1. Východiská
2. Klinické metody
3. Pozorování
4. Anamnéza
5. Rozhovor

1. Nesnadnost situace - východiská

1. Dopravněpsychologické vyšetření jako situace, kdy je klient motivován **zamlčovat informace**.

2. Kompetence dopravních psychologů – **nezkušenost s využíváním klinických metod (metod explorace) a vytváření si klinického dojmu**.

3. Legislativní rámec – psycholog má nedostatek **informací** o klientově zdravotní/ adiktologické historii. Klient může být na užívání závislý.

2. Řízení jako seberegulující činnost

Bezpečné řízení je činností, která vyžaduje zejména **náhled a seberegulaci** od řidiče. *Je plně na řidičovi (jeho rozhodnutích, chování), jak bezpečný styl řízení zvolí.*

Neposuzujeme pouze **čeho je řidič schopen (dovednosti)**, ale také **co řidič chce udělat** (motivační a osobnostní faktory).

=> důraz na klinické metody

3. Klinický přístup v rámci psychologické diagnostiky a popis metod

Odpovědnost psychologa za:

- styl vedení rozhovoru
- volbu exploračních oblastí
- získání relevantních anamnestických dat

Hlavním cílem klinických metod je (na podkladě informací o výkonových charakteristikách a osobnostních rysů) posoudit řidiče, jeho předpokládané řidičské chování a **míru rizika pro dopravní systém.**

Klinické metody

1. Pozorování
  2. Rozhovor
  3. Anamnéza
  4. Analýza spontánních produktů
- Základní klinické metody, probíhají **současně**.
  - Zdrojem informací je **konfrontace chování s obsahem rozhovoru**.

Klinický přístup

Pozorování

Rozhovor

Anamnéza

Maximalizace zdrojů
=> minimalizace
variability.
Zvýšení reliability
diagnostického
procesu.

Úrovně rozhodování řidiče

Model podle Michona (1989) popisuje úrovně rozhodování řidiče (z pohledu času).

	Rozhovor, anamnéza	Pozorování	Osobnostní metody	Výkonové testy
1. Strategická úroveň Rozhodování před jízdou	Vysoká výpovědní hodnota	Vysoká výpovědní hodnota	Střední výpovědní hodnota	Malá výpovědní hodnota
2. Taktická úroveň Rozhodování o jízdých manévrech, anticipace	Střední výpovědní hodnota	Vysoká výpovědní hodnota	Vysoká výpovědní hodnota	Střední výpovědní hodnota
3. Operacionální úroveň Provedení jízdního manévru v situaci nebezpečí	Malá výpovědní hodnota	Vysoká výpovědní hodnota	Střední výpovědní hodnota	Vysoká výpovědní hodnota

Pozorování

- **komplexnější** vyšetřovací metoda než testy
- je vhodná pro individuální práci
- může zkušenému a cvičenému pozorovateli poskytnout mnoho informací o vyšetřované osobě, které by jinak bylo obtížné získat
- nejpřirozenější diagnostická metoda

Hlavní oblasti pozorování

- Aktivita
- Pohyby
- Tělesné vzezření a držení těla
- Osobní vzezření a výraz
- Péče o sebe
- Řeč
- Sebeprosazování
- Spolupráce
- Pohotovost a soustředění
- Emoce
- Plánování činnosti

Specifika pozorování z adiktologického pohledu

- Alkohol
  - Alkohol v dechu (maskováno žvýkačkou apod.)
  - Zhoršená pohybová souhra, nejistá chůze
  - Psychomotorický neklid, třes rukou
  - Narušení reakční pohotovosti, jemné motoriky
  - Nadměrné pocení
  - Zmatenost, ospalost
  - Zarudlé oči, obličej
  - Nezřetelná výslovnost
  - Agresivní projevy
  - Znamky zranění (např. po pádech)
- Opiáty
  - Slzení
  - Pocení
- Injekčně užívané látky obecně
  - Vpichy (i na neobvyklých místech)

Anamnéza

- zjišťování údajů z **minulosti jedince**, které mají významný **vztah k poznání osobnosti**; cílem je získání a kategorizace relevantních údajů z minulosti, které pomáhají **vysvětlit současný stav**; anamnézu snímáme metodou řízeného interview, přičemž činíme podrobný zápis ihned, nebo formou anamnestického dotazníku.
- objektivní data – věk, dosažené vzdělání, rodinný stav aj.
- subjektivní data – např. hodnotící výroky klienta

Anamnestický dotazník

- obsahuje obdobné otázky jako rozhovor, ale je vyplňován klientem písemnou formou
- je vhodný pro skupinové vyšetření zejména **profesionálních řidičů**
- k vyplněnému anamnestickému dotazníku je potřeba **vždy** provést doplňující rozhovor k případným nejasnostem nebo chybějícím údajům

Specifika anamnézy z adiktologického pohledu

- **Osobní anamnéza:** Časté gynekologické obtíže, trauma, poruchy příjmu potravy, zkušenost s alkoholem, tabákem a jinými látkami v časném věku, deprese, úzkostné poruchy, sexuální či fyzické zneužívání, epileptické záchvaty (mohou být projevem odvykacího stavu), vředová choroba, závislost na tabáku, obtíže při zvládání stresových situací.
- **Sociální anamnéza:** Rozvody a rodinné problémy, konflikt se zákonem, opakované změny zaměstnání a obtíže v práci, pracuje v prostředí, kde se alkohol často pije.
- **Rodinná anamnéza:** Zneužívání alkoholu či jiných návykových látek u někoho z rodičů, alkohol nebo drogy zneužívající partner nebo manžel.

Rozhovor

- získáváme informace o názorech, postojích, přáních a obavách klienta, informace o jeho **vnitřním světě**, které nám nemohlo poskytnout pozorování
- v rámci DPV významný zdroj údajů
- Rozhovor by měl být polostrukturovaný – tj. improvizace pouze do určité míry, možnost porovnání jednotlivých vyšetření, případně opora pro další dokazování

Rozhovor v rámci DPV

- je nenahraditelný vzhledem k možnosti prozkoumat řidičovu motivaci, životní styl, normy, hodnoty,
- vedení strukturovaného rozhovoru má svá úskalí (rozvolněnost), která lze částečně eliminovat dodržením doporučeného postupu a dovedností
- vedení rozhovoru se lze naučit, jeho součástí je edukace řidiče
- Nevýhodou je hůře prokazatelná forma zápisu

Specifika rozhovoru z adiktologického pohledu

- Otázky týkající se **množství** alkoholu nebo jiné návykové látky a **frekvence** jejího užívání a týdenních nebo delších období
  - např. pacientka závislá na alkoholu může pít alkohol pouze jednou za měsíc, ale v nekontrolovaných tazích, které ji ohrožují zdravotně i sociálně a končívají život ohrožujícími intoxikacemi
- U ilegálních drog je důležitá **cesta aplikace** (injekčně, šňupáním apod.).
- Přítomnost problémů, které alkohol nebo jiná návyková látka **působily v různých oblastech života** (tělesné i duševní zdraví, rodina, zaměstnání, trestní stíhání apod.).
- **Jak dlouho užívání psychoaktivní látky trvá** a jak dlouho trvají z toho vyplývající problémy.

Projektivní otázky

- Vycházejí z **principu identifikace klienta s jinými lidmi**, do nichž projikují své postoje, názory apod. Lze aplikovat opakovaně v průběhu krátkého rozhovoru. Působí odkrývajícím způsobem.
- Podávají přehled o osobnostních charakteristikách jedince, jeho reaktivitu v sociálních vztazích. Umožňují posoudit schopnost vcítění se do situace druhých. Jsou jedním z nepřímých ukazatelů špatně přizpůsobené osobnosti (až s disociálními prvky).

Děkuji za pozornost!

© RICK SMITH / YB4JDAAMON.COM / COMICS@YB4JDAAMON.COM